

КИЇВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

КМІТЬ Олена Володимирівна

УДК 378.147:802.0(048)

ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ АУДИТИВНИХ УМІНЬ
СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ ФАКУЛЬТЕТІВ
ВИЩОГО ПЕДАГОГІЧНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ
(II курс, англійська мова)

Спеціальність 13.00.02 – теорія та методика
навчання: германські мови

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Кміть

Київ – 2000

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі методики викладання іноземних мов Київського державного лінгвістичного університету Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник кандидат педагогічних наук, доцент
Петрашук Олена Петрівна,
Київський державний лінгвістичний університет,
доцент кафедри методики викладання іноземних мов

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
Тарнопольський Олег Борисович,
Дніпропетровський державний технічний
університет залізничного транспорту,
завідувач кафедри іноземних мов

кандидат педагогічних наук, доцент
Коломієць Світлана Семенівна,
Національний технічний університет України
"Київський політехнічний інститут",
доцент кафедри теорії, практики та перекладу
англійської мови

Провідна установа Харківський національний університет
ім. В.Н.Каразіна, кафедра перекладу та
англійської мови, Міністерство освіти і
науки України, м. Харків

Захист відбудеться "7" вересня 2000 р. о 10 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.054.01 у Київському державному лінгвістичному університеті, 03680 м. Київ, вул. Велика Васильківська, 73.
З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Київського державного лінгвістичного університету, 03680 м. Київ, вул. Велика Васильківська, 73.

Автореферат розісланий "3" серпня 2000 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

Диниц

Бігич О.Б.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Розширення зв'язків з іноземними державами в різних сферах діяльності, характерне для сучасного етапу розвитку України, стимулює встановлення та зміцнення контактів між вітчизняними і зарубіжними спеціалістами, в ході яких відбувається інтенсивний обмін професійно-значущою інформацією. Такі контакти сприяють зростанню рівня професійної компетенції фахівців. Неодмінною умовою їх здійснення виступає практичне володіння вітчизняними спеціалістами іноземними мовами. Здатність успішно спілкуватися англійською мовою набуває особливої актуальності для вчителів інформатики, з огляду на те, що пріоритет у розробці комп'ютерних технологій і комп'ютерної техніки належить англійським країнам. Згідно з вимогами чинної програми з іноземних мов для неспеціальних факультетів вищих навчальних закладів (ВНЗ), студенти, які опановують зазначену спеціальність, повинні володіти англійською мовою на рівні, що забезпечить їм можливість спілкуватися нею, отримувати і передавати інформацію зі свого фаху. Це вимагає володіння комунікативною компетенцією, необхідною для іншомовного спілкування у професійній сфері і, зокрема, сформованості спеціалізованої комунікативної компетенції в аудіюванні, оскільки встановлено, що в умовах комунікації питома вага сприймання мовлення на слух складає приблизно тридцять відсотків від загального часу спілкування.

Формування спеціалізованих комунікативних компетенцій у кожному виді мовленнєвої діяльності, в тому числі в аудіюванні, у студентів немовних спеціальностей вищого педагогічного навчального закладу (ВПНЗ) здійснюється на II курсі¹. Але умови формування спеціалізованої комунікативної компетенції в аудіюванні на цьому етапі є не дуже сприятливими через обмеженість аудиторного часу, відведеного на оволодіння аудіюванням, велику кількість студентів у групі, завантаженість студентів завданнями з профільюючих дисциплін, різний ступінь усвідомлення студентами значення опанування іншомовного спілкування, а відтак і значення оволодіння аудіюванням іншомовних текстів. За таких умов виникає необхідність забезпечення оптимальної організації процесу навчання аудіювання, що виявляється можливим при гнучкому управлінні цим процесом. Найхарактернішим типом управління процесом навчання виступає управління зі зворотним зв'язком. Для здійснення цього управління необхідна реалізація ефективного контролю, адже основне призначення контролю полягає у встановленні зворотного зв'язку, який забезпечує інформацією про ступінь збігу реально виконаної дії та дії запланованої. Одним із оптимальних засобів зворотного зв'язку, що дозволяє успішно управляти

---

¹ На I курсі студенти немовних факультетів ВПНЗ оволодівають навчальною комунікативною компетенцією, сформованість якої є базою для впровадження вузької спеціалізації.

процесом навчання аудіювання, виступає тестовий контроль, організований відповідно до інтеракціонального підходу. Такий підхід до організації контролю, даючи можливість враховувати закономірності функціонування внутрішніх механізмів процесу тестування, визначає комунікативну спрямованість цього контролю, а відтак сприяє його оптимізації.

Для здійснення ефективного зворотного зв'язку необхідна регулярність проведення перевірок, послідовність контролю. Реалізація цих вимог на практиці може бути досягнута лише при застосуванні методів, які не передбачають значних витрат навчального часу на виконання завдань студентами та часу викладача на їх перевірку. Тестова форма контролю виступає одним із таких методів. Систематичність тестового контролю під час навчання аудіювання на II курсі немовних факультетів забезпечується такими його видами як поточний та тематичний контроль.

Оцінюючи проблему організації тестового контролю в процесі навчання аудіювання, слід підкреслити, що окремі її аспекти висвітлювалися у працях відомих вітчизняних і зарубіжних учених (О.О.Куніної, В.П.Натальїна, С.А.Натальїної, В.Ю.Парашук, О.П.Петрашук, О.П.Петренко, Т.К.Сигал, М.Antier, I.Heaton, A.Hughes, C.Weir та ін.). У цих роботах розроблені теоретичні основи тестового контролю навичок та вмінь аудіювання, на підставі яких вирішується проблема використання тестової методики з метою контролю аудіювання на початковому етапі навчання у мовному ВНЗ, визначена специфіка організації тестового контролю аудіювання в середній загальноосвітній школі, описані різноманітні прийоми тестування, комплекси різних типів, видів тестових завдань (ТЗ).

Разом з тим проблема організації тестового контролю в ході навчання аудіювання студентів немовних спеціальностей залишалася теоретично та практично нерозробленою. При цьому потреба забезпечення оптимальної організації процесу навчання аудіювання на II курсі немовних факультетів ВПНЗ висуває на перший план питання як теоретичного обґрунтування специфіки тестового контролю аудитивних умінь, так і розробки науково обґрунтованої методики організації цього контролю, чим, власне, і зумовлюється актуальність теми нашого дослідження.

Дисертація виконана в рамках наукової проблематики державної бюджетної теми кафедри методики викладання іноземних мов Київського державного лінгвістичного університету "Сучасні концепції навчання іноземних мов в Україні і Державні стандарти з іноземних мов для середньої загальноосвітньої школи" (№ 0198U000509). Результати дослідження розвивають ідею сучасних концепцій навчання іноземних мов щодо підвищення ролі і значення тестового контролю для оптимізації навчальної діяльності студентів у процесі опанування

іншомовного спілкування, підтверджуючи його здатність забезпечувати результативне функціонування навчального процесу.

Об'єктом дослідження є контроль рівня сформованості вмінь аудіювання англійською мовою студентів II курсу немовних факультетів ВПНЗ.

Предметом дослідження виступає організація тестового поточного і тематичного контролю аудитивних умінь студентів II курсу немовних факультетів ВПНЗ.

Мета дослідження полягає в розробці науково обґрунтованої методики організації тестового контролю аудитивних умінь студентів II курсу немовних факультетів ВПНЗ.

Для досягнення мети необхідно було вирішити такі завдання:

- визначити особливості тестового контролю аудитивних умінь студентів-другокурсників немовних спеціальностей, організованого відповідно до інтеракціонального підходу;
- встановити психологічні особливості студентів-другокурсників, які можуть впливати на успішність виконання тесту з аудіювання;
- виявити і класифікувати об'єкти тестування;
- уточнити критерії відбору текстового матеріалу для тестового контролю аудитивних умінь і провести відбір аудіотекстів;
- визначити схему, основні принципи створення фонду ТЗ з аудіювання і створити його;
- уточнити процедуру розробки тесту з аудіювання і розробити такий тест;
- визначити, обґрунтувати принципи розробки моделі функціонування тестового контролю аудитивних умінь студентів у практиці навчання аудіювання на II курсі немовних факультетів ВПНЗ і розробити її;
- перевірити ефективність розробленої методики організації тестового контролю аудитивних умінь студентів шляхом пілотування¹ тесту з аудіювання під час тематичного циклу занять з англійської мови на II курсі немовних факультетів ВПНЗ;
- сформулювати методичні рекомендації щодо проведення тестового контролю аудитивних умінь студентів на II курсі немовних факультетів ВПНЗ.

Для вирішення поставлених завдань дослідження застосовувалися такі методи:

- теоретичні загальнонаукові методи (абстрагування, узагальнення, індукція та дедукція), емпірико-теоретичні методи (аналіз, синтез) – для дослідження теоретичних передумов тестового контролю аудитивних умінь даного контингенту студентів;

---

¹ Термін «пілотування» (переклад з англ. «piloting») широко використовується в літературі з теорії та практики тестування і означає випробування перших (пілотних) варіантів ТЗ/тесту з метою перевірки їх якісних характеристик.

- емпірико-теоретичні методи (аналіз, синтез, моделювання), методи емпіричного дослідження (спостереження, опитування, порівняння) – для розробки методики організації тестового контролю аудитивних умінь студентів;

- методи емпіричного дослідження (спостереження, порівняння) та спеціально-наукові методи (методи статистичного аналізу: метод групування, зіставлення даних тощо) – для пілотування ТЗ/тесту з аудіювання.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що вперше:

- на підставі визначених з позицій інтеракціонального підходу особливостей тестового контролю аудитивних умінь студентів II курсу немовних факультетів обґрунтовано положення про здатність цього контролю забезпечувати оптимальне функціонування процесу навчання аудіювання;

- розроблено номенклатуру об'єктів тестування, в основу якої покладено закономірності психологічної та психолінгвістичної природи розуміння тексту, а також створено класифікацію цих об'єктів за критерієм рівності смислового сприймання мовленнєвого повідомлення;

- конкретизовано критерії відбору текстового матеріалу для організації та проведення комунікативного тестування в процесі навчання аудіювання студентів немовних спеціальностей на основі уточнених вимог до аудіотекстів за фахом;

- визначено структуру фонду ТЗ як методичної основи для розробки комунікативно спрямованих ТЗ з аудіювання на підставі розробленої класифікації усіх завдань та встановленої відповідності певних прийомів тестування конкретним об'єктам тестування;

- розроблено модель функціонування тестового контролю аудитивних умінь студентів у практиці навчання аудіювання на II курсі немовних факультетів ВПНЗ на основі циклічно-тематичного принципу та з урахуванням принципу рівності смислового сприймання мовленнєвого повідомлення.

Практичне значення одержаних результатів полягає в можливості:

- застосовувати розроблену методику організації тестового контролю аудитивних умінь на II курсі немовних факультетів ВПНЗ і інших ВНЗ з метою оптимальної організації процесу навчання аудіювання англійською мовою та іншими іноземними мовами;

- використовувати створений фонд ТЗ для складання тестів з аудіювання, призначених для контролю аудитивних умінь студентів-другокурсників немовних спеціальностей;

- застосовувати розроблений тест з аудіювання за темою “Computer system: hardware configuration” у процесі навчання цього виду мовленнєвої діяльності на II курсі немовних ВНЗ;

- використовувати сформульовані методичні рекомендації в процесі організації та проведення тестового контролю аудитивних умінь студентів II курсу немовних спеціальностей.

Апробація основних положень і результатів дослідження проводилася на VII Міжнародній конференції “Мова і культура” (Інститут міжнародних відносин Київського університету ім. Тараса Шевченка, 23 – 27 червня 1998); IV Міжнародній конференції “Лінгвометодичні концепції навчання мови для спеціальних цілей” (Національний університет ім. Тараса Шевченка, Інститут міжнародних відносин, 22 – 23 квітня 1999); щорічних науково-практичних конференціях (Київський державний лінгвістичний університет, 21 – 24 квітня 1998; 20 – 22 квітня 1999; 25 – 27 квітня 2000).

Публікації. Основні положення та результати дисертації опубліковані у семи наукових працях.

Структура дослідження, визначена його метою і завданнями, складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та семи додатків, оформлених окремою книгою.

Повний обсяг дисертації становить 153 сторінки. Робота містить чотири таблиці та одну схему, які займають три сторінки. Сім додатків мають обсяг 176 сторінок. Список використаних джерел та підручників містить 239 найменувань і розміщений на 22 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У першому розділі досліджуються теоретичні передумови тестового контролю аудитивних умінь студентів II курсу немовних факультетів ВПНЗ. З позицій інтеракціонального підходу визначаються особливості тестового контролю аудитивних умінь, виявляються і систематизуються об'єкти тестування, уточнюються критерії відбору текстового матеріалу.

Шляхом аналізу педагогічного, методичного, психологічного, лінгвістичного, психолінгвістичного аспектів проблеми тестового контролю в процесі навчання аудіювання іноземною мовою виявлено, що на сьогоднішній день накопичено достатньо наукових знань, які дозволяють здійснити безпосереднє вирішення проблеми організації тестового контролю аудитивних умінь студентів II курсу немовних факультетів ВПНЗ.

Аналіз інформаційних функцій результатів поточного і тематичного тестування¹ дає підстави стверджувати, що тестовий контроль забезпечує

---

¹ В сучасній теорії тестування виділяють такі загальні групи функцій тестів:

а) загальнодидактичні функції навчання та функції виховання;
б) інформаційні функції результатів тестів.

встановлення ефективного зворотного зв'язку з метою своєчасного одержання інформації про результати навчання. Для того щоб тестовий контроль аудитивних умінь сприяв визначенню надійних результатів навчання аудіювання студентів-другокурсників немовних спеціальностей, а відтак і забезпечував оптимальне управління процесом навчання цього виду мовленнєвої діяльності, необхідно застосовувати інтеракціональний підхід до тестування. Зазначений підхід передбачає врахування специфіки контексту тестування та взаємодії таких його складових як особистість тестованого, зміст ТЗ та діяльність тестованого при виконанні цього завдання з метою забезпечення найуспішнішої реалізації тестованим іншомовного мовлення під час тестування. Використання інтеракціонального підходу до організації тестового контролю аудитивних умінь обумовлює те, що такий контроль характеризується:

а) комунікативною спрямованістю, тобто здатністю виявляти той рівень оволодіння аудіюванням студентами, який вони спроможні продемонструвати в реальних ситуаціях іншомовного професійного спілкування;

б) здатністю забезпечувати викладача достовірною інформацією про рівень оволодіння спеціалізованою комунікативною компетенцією в аудіюванні студентами протягом тематичного циклу;

в) необхідністю врахування психологічних особливостей студентів вікової категорії 17 – 19 років, які можуть впливати на успішність виконання тесту з аудіювання.

Дослідження показали, що у студентів вікової категорії 17 – 19 років наявні мотиви, попередній досвід щодо виконання тестів з аудіювання, а також достатній рівень психічного розвитку для успішного виконання різноманітних ТЗ з цього виду мовленнєвої діяльності.

Результати оволодіння студентами спеціалізованою комунікативною компетенцією в аудіюванні за період тематичного циклу встановлюються шляхом вимірювання сформованості аудитивних умінь розуміти глобально, докладно, критично монологічні та діалогічні англійські мовленнєві повідомлення з професійної тематики. Слід зазначити, що в нашій роботі завдання визначення об'єктів тестування вирішується у взаємодії з проблемою об'єктів навчання. Номенклатура аудитивних умінь переробки смислової інформації аудіотексту за спеціальністю уточнюється на основі аналізу психологічної природи розуміння тексту, а також аналізу розуміння смислової структури тексту. В основу класифікації аудитивних умінь як об'єктів тестування покладено рівневий підхід до природи розуміння аудіотексту. Ієрархія рівнів розуміння у вигляді глобального, детального, критичного рівнів відображає структуру аудитивного вміння переробляти смислову інформацію аудіотексту за спеціальністю, до компонентного складу

якого входять уміння осмислювати основні смислові одиниці тексту, співвідносити їх між собою та переосмислювати весь текст в цілому з опорою на фонові знання або внутрішню логіку контексту.

Необхідною передумовою успішності тестового контролю аудитивних умінь є проведення такого контролю на базі текстового матеріалу, відібраного для II курсу немовних факультетів з урахуванням положень інтеракціонального підходу до тестування. Професійно-орієнтований підхід до навчання іноземних мов на немовних спеціальностях та інтеракціональний підхід до організації тестового контролю аудитивних умінь зумовлюють те, що відбір текстового матеріалу здійснюється згідно з критеріями, уточненими в нашому дослідженні, на базі вимог до аудіотекстів за спеціальністю, а також з урахуванням особливостей аудіотексту як об'єкта розуміння під час аудіювання в тестових умовах, особливостей тестового контролю аудитивних умінь студентів-другокурсників немовних спеціальностей. Тридцять шість відібраних нами аудіотекстів за темами: 1) "Types of computers", 2) "Computer system: hardware configuration", 3) "Computer system: software elements", 4) "Computer applications", 5) "Programming languages", 6) "Computer networks and electronic communications" використовуються з метою розробки ТЗ з аудіювання для поточного та тематичного контролю аудитивних умінь студентів.

Положення щодо особливостей тестового контролю аудитивних умінь студентів II курсу немовних спеціальностей, об'єктів тестування, відбору текстового матеріалу визначають теоретичні передумови тестового контролю аудитивних умінь і покладені в основу розробленої в нашому дослідженні методики.

Другий розділ містить виклад методики організації тестового контролю аудитивних умінь студентів II курсу немовних факультетів, яка передбачає створення фонду ТЗ, розробку тесту з аудіювання, розробку моделі функціонування тестового контролю аудитивних умінь у практиці навчання аудіювання досліджуваного контингенту студентів.

Фонд ТЗ створюється за принципами системності, етапізації, врахування положень, які визначають теоретичні передумови тестового контролю аудитивних умінь. Процес його створення включає такі етапи:

- а) класифікація ТЗ за певними критеріями;
- б) добір прийомів тестування для реалізації ТЗ;
- в) розробка ТЗ;
- г) розробка структури фонду ТЗ;
- д) вдосконалення змістового наповнення фонду ТЗ.

Провідним критерієм класифікації ТЗ для створення фонду виступає рівень розуміння іншомовного аудіотексту. Відповідно до цього критерію ми визначили три типи ТЗ:

I тип – ТЗ для визначення глобального рівня розуміння аудіотексту (ТЗГ),
 II тип – ТЗ для визначення детального рівня розуміння аудіотексту (ТЗД),
 III тип – ТЗ для визначення критичного рівня розуміння аудіотексту (ТЗК).

Кожний із зазначених типів ТЗ включає різні підтипи, кількість та змістове наповнення яких обумовлені певними об'єктами тестування, тобто аудитивними вміннями, необхідними для досягнення глобального, детального і критичного рівнів розуміння англомовних аудіотекстів. ТЗ визначених типів і підтипів реалізуються за допомогою десяти прийомів тестування: 1) “Завершення речень”, 2) “Зіставлення”, 3) “Перетворення інформації”, 4) “Відповіді на запитання”, 5) “Послідовне розташування”, 6) “Знаходження та виправлення помилок”, 7) “Оцінка інформації”, 8) “Диктанг”, 9) “Пригадування прослуханого”, 10) “Кероване складання нотаток”.

Типи і підтипи ТЗ з аудіювання та прийоми тестування утворюють структуру фонду. Підпорядкованість типів, підтипів та прийомів встановлена на основі розробленої нами класифікації ТЗ, а також виявленої й уточненої в нашому дослідженні відповідності прийомів об'єктам тестування. Слід зазначити, що така відповідність виявлялася на основі аналізу розумових, вербальних операцій, які лежать в основі відібраних у нашій роботі прийомів тестування та можливих способів визначення сформованості аудитивних умінь, які виступають об'єктами тестування. Уточнення цієї відповідності здійснювалося шляхом пілотування ТЗ. У наведеній нижче таблиці представлена структура фонду ТЗ, яка наочно відображає підпорядкованість типів, підтипів ТЗ, прийомів тестування, а також відповідність прийомів об'єктам тестування.

Таблиця 1

Структура фонду ТЗ з аудіювання

Тип ТЗ Рівень розуміння	Підтип ТЗ	Об'єкти тестування	Прийоми тестування
I (ТЗГ) глобальний	I.1 (ТЗГ ₁)	вміння визначати тему аудіотексту	“Завершення речень” “Відповіді на запитання” “Оцінка інформації”
	I.2 (ТЗГ ₂)	вміння визначати головну думку аудіотексту, виражену експліцитно	“Завершення речень” “Зіставлення” “Відповіді на запитання” “Оцінка інформації”
	I.3 (ТЗГ ₃)	вміння виділяти смис- лові віхи аудіотексту	“Перетворення інформації” “Послідовне розташування” “Кероване складання нотаток”

Тип ТЗ	Підтип ТЗ	Об'єкти тестування	Прийоми тестування
<u>Рівень розуміння</u> II (ТЗД) <u>детальний</u>	II.1(ТЗД ₁)	вміння визначати підтеми аудіотексту	“Завершення речень” “Зіставлення” “Відповіді на запитання” “Знаходження та виправлення помилок” “Оцінка інформації” “Диктант”
	II.2(ТЗД ₂)	вміння визначати субпідтеми аудіотексту	“Завершення речень” “Зіставлення” “Відповіді на запитання” “Знаходження та виправлення помилок” “Оцінка інформації” “Пригадування прослуханого”
	II.3(ТЗД ₃)	вміння відокремлювати головне від другорядного в аудіотексті, утримуючи в пам'яті головне	“Перетворення інформації” “Кероване складання нотаток”
	II.4(ТЗД ₄)	вміння встановлювати логічні зв'язки між елементами аудіотексту	“Послідовне розташування”
<u>III (ТЗК)</u> <u>критичний</u>	III.1(ТЗК ₁)	вміння робити висновки на основі змісту аудіотексту, розуміючи імпліцитну інформацію	“Завершення речень” “Відповіді на запитання”
	III.2(ТЗК ₂)	вміння прогнозувати на смислового рівні, розуміючи імпліцитну інформацію аудіотексту	“Завершення речень” “Відповіді на запитання”
	III.3(ТЗК ₃)	вміння оцінювати зміст аудіотексту, розуміючи імпліцитну інформацію	“Зіставлення” “Оцінка інформації”

Примітки:

1. I (ТЗГ) – завдання I типу для визначення глобального рівня розуміння аудіотексту.
2. I.1 (ТЗГ₁) – завдання підтипу I.1 для визначення рівня сформованості вміння виявляти тему аудіотексту.
3. I.2 (ТЗГ₂) – завдання підтипу I.2 для визначення рівня сформованості вміння виявляти головну думку аудіотексту, виражену експліцитно.
4. I.3 (ТЗГ₃) – завдання підтипу I.3 для визначення рівня сформованості вміння виділяти смислові віхи аудіотексту.
5. II (ТЗД) – завдання II типу для визначення детального рівня розуміння аудіотексту.
6. II.1 (ТЗД₁) – завдання підтипу II.1 для визначення рівня сформованості вміння виділяти підтеми аудіотексту.
7. II.2 (ТЗД₂) – завдання підтипу II.2 для визначення рівня сформованості вміння виділяти субпідтеми аудіотексту.
8. II.3 (ТЗД₃) – завдання підтипу II.3 для визначення рівня сформованості вміння відокремлювати головне від другорядного в аудіотексті, утримуючи в пам'яті головне.
9. II.4 (ТЗД₄) – завдання підтипу II.4 для визначення рівня сформованості вміння встановлювати логічні зв'язки між елементами аудіотексту.
10. III (ТЗК) – завдання III типу для визначення критичного рівня розуміння аудіотексту.
11. III.1 (ТЗК₁) – завдання підтипу III.1 для визначення рівня сформованості вміння робити висновки на основі змісту аудіотексту, розуміючи імпліцитну інформацію.
12. III.2 (ТЗК₂) – завдання підтипу III.2 для визначення рівня сформованості вміння прогнозувати на смисловому рівні, розуміючи імпліцитну інформацію аудіотексту.
13. III.3 (ТЗК₃) – завдання підтипу III.3 для визначення рівня сформованості вміння оцінювати зміст аудіотексту, розуміючи імпліцитну інформацію.

ТЗ фонду розробляються згідно з визначеними в сучасній методиці вимогами і процедурою. Метою ТЗ, які розроблені в нашій роботі, виступає перевірка рівня сформованості аудитивних умінь глобального, детального і критичного розуміння аудіотексту студентами. Конструктом, що вимірюється тим чи іншим ТЗ з аудіювання, є окреме аудитивне вміння глобального, детального чи критичного розуміння аудіотексту. При розробці ТЗ особлива увага звертається на формулювання ефективної інструкції з виконання

завдання для досліджуваного контингенту студентів. Інструкції ТЗ подаються англійською мовою у зоровій модальності. Вони формулюються просто, стисло, чітко, недвозначно, детально. При формулюванні інструкції нами враховувалося те, що вона повинна спонукати тестованих до здійснення саме тих мовленнєвих дій, які мають місце під час реального спілкування. Матеріал, який міститься у розроблених нами ТЗ, пред'являється у слуховій та зоровій модальності, вербальній та невербальній формі, англійською мовою. Цим матеріалом є аудіотексти від 900 до 2500 друкованих знаків, які відтворюються з магнітної плівки, а також опори ТЗ. Технічні аудіотексти представлені окремими композиційно-мовленнєвими формами монологу та функціональними типами діалогу, опори – вербальні, невербальні або комбіновані. Відповідь тестованого представляє ту мовленнєву дію, до якої спонукає його завдання, а саме зміст і спосіб подання інструкції, зовнішнє оформлення завдання і характер пред'явлення матеріалу. В ТЗ з аудіювання відповідь представляється в письмовій, зоровій модальності, у вербальній та невербальній формі, англійською мовою. Тип відповіді – вибірковий або напівпродукований. Відповіді на ТЗ з аудіювання оцінюються об'єктивним методом за спеціально розробленою схемою.

З метою уточнення структури фонду та вдосконалення його змістового наповнення здійснювалося пілотування ТЗ. Для обробки результатів виконання завдань застосовувався метод статистичного аналізу, зокрема визначалася конкурентна валідність та складність завдання. Визначення конкурентної валідності дозволило уточнити встановлену підпорядкованість типів, підтипів ТЗ та прийомів тестування. На основі обчислення значень складності був зроблений висновок, що ТЗ, складені із застосуванням відібраних нами прийомів тестування, є посилюючими для студентів II курсу немовних факультетів ВПНЗ. Під час пілотування проводилося наукове спостереження, об'єктами якого виступали: 1) витрати часу на виконання окремих ТЗ, 2) інструкції ТЗ, 3) опори ТЗ. Розроблені завдання коригувалися за результатами цілеспрямованих спостережень.

До фонду включені 72 ТЗ з аудіювання, які вимірюють дійсний рівень сформованості аудитивних умінь даного контингенту студентів. Із завдань фонду можуть бути розроблені тести з аудіювання для тестового контролю аудитивних умінь студентів II курсу немовних спеціальностей.

Під тестом з аудіювання ми розуміємо комплекс ТЗ, який забезпечує визначення рівня навчальних досягнень студентів в оволодінні аудіюванням за тематичний цикл занять. Сутність додатного тесту з аудіювання полягає в тому, що такий тест здатний забезпечити викладача достовірною інформацією про результати оволодіння студентами цим видом мовленнєвої діяльності як засобом здійснення іншомовного професійного спілкування в реальному житті на рівні вимог до навчання аудіювання на немовних факультетах ВПНЗ.

Розробка придатного тесту виконувалася на прикладі тесту з аудіювання за темою “Computer system: hardware configuration” і включала проектування тесту, розробку матриці тесту, операціоналізацію цієї матриці, пілотування тесту.

При проектуванні тесту з аудіювання визначалися його цілі, конструкт, що вимірюється, а також складався план оцінки придатності тесту. Цілями тесту з аудіювання для поточного і тематичного контролю аудитивних умінь виступають визначення рівня навчальних досягнень студентів в оволодінні аудіюванням у межах тематичного циклу шляхом перевірки сформованості аудитивних умінь глобального, детального і критичного рівнів розуміння аудіотекстів. При визначенні конструкту ми виходили з того, що за допомогою тесту може здійснюватися пряме та опосередковане вимірювання. Через пряме вимірювання визначається рівень сформованості у студентів аудитивних умінь глобального, детального і критичного рівнів розуміння англомовних монологічних та діалогічних повідомлень з професійної тематики за тематичний цикл. Опосередковано визначається рівень навчальних досягнень студентів в оволодінні англомовною спеціалізованою комунікативною компетенцією в аудіюванні в межах певної теми. Складання плану оцінки придатності тесту передбачає визначення критеріїв, за якими оцінюється його придатність. При складанні такого плану ми враховували, що в нашій роботі розробляються нестандартизовані тести, які не вимагають визначення всіх показників якості, прийнятих для тестів з іноземної мови та описаних в спеціальній літературі. За планом оцінки придатності нестандартизованого тесту з аудіювання визначається конструктна валідність та надійність.

Розробка матриці тесту з аудіювання передбачає визначення його структури. Структура тесту з аудіювання для поточного та тематичного тестового контролю на II курсі немовних факультетів обумовлюється такою особливістю перебігу процесу смислового сприймання аудіотексту як ступінчатість, що пов'язана з прийнятим у психології мовленнєвого сприймання принципом рівності смислового сприймання. Цю структуру визначають два субтести: субтест для поточного тестування, який забезпечує перевірку досягнення студентами адекватного розуміння аудіотекстів на глобальному, детальному рівнях, а також субтест для тематичного тестування, за допомогою якого перевіряється сформованість аудитивних умінь критичного рівня розуміння англомовних монологічних та діалогічних повідомлень. Субтест для поточного тестування аудитивних умінь містить три частини і включає ТЗ I та II типів. До субтесту для тематичного тестування входять ТЗ III типу.

Операціоналізація матриці тесту здійснюється шляхом складання його пілотного варіанту. Пілотний тест з аудіювання був складений за темою “Computer system: hardware configuration”.

Тест з аудіювання використовується під час тестування аудитивних умінь у практиці навчання цього виду мовленнєвої діяльності на II курсі немовних факультетів ВПНЗ згідно із запропонованою нами моделлю функціонування тестового контролю аудитивних умінь. Така модель розроблена за циклічно-тематичним принципом та з урахуванням принципу рівності смислового сприймання.

Тестовий контроль аудитивних умінь проводиться під час кожного тематичного циклу занять основного макроетапу (II курс). Поточне тестування здійснюється на етапі практики студентів в аудіюванні, тобто під час третього, четвертого і п'ятого занять циклу. На завершальних етапах цих занять студентам пропонуються виконати ТЗ субтесту для поточного тестування. Тематичне тестування проводиться на шостому, підсумковому, занятті циклу. Під час цього заняття студентами виконується субтест для тематичного тестування. Достатній рівень сформованості аудитивних умінь глобального, детального та критичного рівнів розуміння аудіотекстів свідчить про мінімальний (комунікативно-достатній) рівень розвитку англомовної спеціалізованої комунікативної компетенції в аудіюванні певного контингенту студентів у межах теми конкретного циклу занять, а відтак дає підстави стверджувати, що рівень навчальних досягнень студентів в оволодінні аудіюванням за тематичний цикл дозволяє перейти до вивчення теми наступного циклу.

У третьому розділі наведені результати перевірки методики організації тестового контролю аудитивних умінь та їх методична інтерпретація.

Встановлення ефективності запропонованої в нашому дослідженні методики проводиться через перевірку придатності складеного тесту, яка, в свою чергу, здійснюється шляхом пілотування. Пілотування передбачає організацію і проведення пілотного тестування, підрахунок результатів цього тестування, аналіз та інтерпретацію отриманих даних, коригування пілотного тесту, складання його остаточного варіанту.

Пілотне тестування проходило у вересні – жовтні 1999 року на базі Дрогобицького педагогічного університету. Його учасниками були 29 студентів II курсу двох груп фізико-математичного факультету МІ-21, ФІ-23 та 16 студентів II курсу однієї групи інженерно-педагогічного факультету ТНІ-24. Добір учасників тестування було здійснено, беручи до уваги представницьку вибірку тестованих для випробування нестандартизованих тестів. Випробуванню підлягав тест з аудіювання, складений для поточного і тематичного контролю за темою "Computer system: hardware configuration". Під час пілотного тестування студентами було виконано 495 ТЗ.

Пілотне поточне тестування здійснювалося на етапі практики студентів в аудіюванні на основі даної теми. Воно проводилося на завершальних етапах

третього, четвертого та п'ятого занять циклу. Тестування на кожному занятті займало від 10 до 15 хвилин. Пілотне тематичне тестування мало місце на підсумковому, шостому, занятті циклу. Тестування займало 25 хвилин. Проведення як поточного, так і тематичного тестування вимагало встановленої нами процедури.

Аналіз підрахованих результатів тестування показав, що пілотний тест має такі якісні характеристики як конструктивна валідність та надійність. Розрахунок моди та медіани дозволив уточнити загальні тенденції успішності виконання тесту даним контингентом тестованих. Інтерпретація отриманих результатів дала можливість визначити необхідний обсяг коригування тесту. Коригування тесту здійснювалося з метою підвищення коефіцієнта внутрішньої сталості від 0,79 до 0,8, тобто для забезпечення максимального значення надійності нестандартизованого тесту. Остаточний варіант тесту з аудіювання є придатним, а відтак здатним забезпечити викладача достовірною інформацією про рівень навчальних досягнень в оволодінні аудіюванням протягом тематичного циклу. Це свідчить про ефективність запропонованої в нашому дослідженні методики.

Сформульовані нами методичні рекомендації щодо проведення тестового контролю аудитивних умінь студентів за результатами дослідження проблеми його організації відображають організаційні процедури, пов'язані з реалізацією тестового контролю у навчальному процесі. Запропоновані рекомендації дають змогу викладачеві забезпечити успішну підготовку, організацію та проведення поточного і тематичного тестування аудитивних умінь студентів у межах тематичного циклу занять.

ВИСНОВКИ

В дисертації наведене теоретичне узагальнення і вирішення проблеми організації тестового контролю у практиці навчання аудіювання студентів II курсу немовних факультетів ВПНЗ з позицій інтеракціонального підходу, що виявляється у визначенні теоретичних передумов цього контролю, розробці методики його організації, моделі функціонування і методичних рекомендацій щодо проведення тестового контролю аудитивних умінь. Одержані результати дослідження дозволяють забезпечити розробку комунікативно спрямованих ТЗ з аудіювання, придатного тесту, які дають змогу отримати достовірну інформацію щодо рівня оволодіння спеціалізованою комунікативною компетенцією в аудіюванні і на цій основі сприяють здійсненню ефективного управління процесом навчання аудіювання.

Наукові і практичні результати дослідження дозволяють зробити наступні висновки:

1. Тестовий поточний і тематичний контроль аудитивних умінь студентів забезпечує встановлення ефективного зворотного зв'язку. Функціонування зазначених видів тестового контролю підпорядковується головній меті – здійснювати оптимальне управління процесом навчання аудіювання протягом тематичного циклу шляхом своєчасного одержання достовірної інформації про результати цього навчання.

2. Тестовий контроль аудитивних умінь студентів-другокурсників, організація якого здійснюється з позицій інтеракціонального підходу, характеризується:

а) комунікативною спрямованістю, тобто здатністю виявляти той рівень оволодіння аудіюванням студентами, який вони спроможні продемонструвати в реальних ситуаціях іншомовного професійного спілкування;

б) здатністю забезпечувати викладача достовірною інформацією про рівень оволодіння студентами спеціалізованою комунікативною компетенцією в аудіюванні протягом тематичного циклу;

в) необхідністю врахування психологічних особливостей студентів вікової категорії 17 – 19 років, які можуть впливати на успішність виконання тесту з аудіювання.

Визначені з позицій інтеракціонального підходу особливості тестового контролю аудитивних умінь обумовлюють те, що цей контроль сприяє встановленню надійних результатів навчання аудіювання студентів, а відтак здатний забезпечувати оптимальне управління процесом навчання цього виду мовленнєвої діяльності.

3. У студентів вікової категорії 17 – 19 років наявні мотиви, попередній досвід щодо виконання тестів з аудіювання, а також достатній рівень психічного розвитку для успішного виконання різноманітних ТЗ з цього виду мовленнєвої діяльності, що забезпечується відповідним розвитком операцій довільного сприймання, пам'яті, уваги, мислення. Ці психологічні особливості студентів впливають на успішність виконання ними тесту з аудіювання і значною мірою визначають специфіку організації і проведення тестування.

4. Рівень оволодіння студентами спеціалізованою комунікативною компетенцією в аудіюванні за період тематичного циклу визначається шляхом вимірювання аудитивних умінь переробки смислової інформації аудіотексту за спеціальністю, які виступають об'єктами тестування. Класифікація об'єктів тестування, розроблена нами на основі рівневого підходу до природи розуміння аудіотексту, передбачає, що перевірка глобального рівня розуміння такого тексту здійснюється шляхом вимірювання рівня сформованості вмінь:

а) визначати тему аудіотексту;

б) визначати головну думку аудіотексту, виражену експліцитно;

в) виділяти смислові віхи аудіотексту.

За даною класифікацією для визначення детального рівня розуміння іншомовного аудіотексту перевіряється рівень сформованості вмінь:

- а) виділяти підтеми аудіотексту;
- б) виділяти субпідтеми аудіотексту;
- в) відокремлювати головне від другорядного в аудіотексті, утримуючи в пам'яті головне;
- г) встановлювати логічні зв'язки між елементами аудіотексту.

Досягнення критичного рівня розуміння усного іншомовного повідомлення встановлюється за допомогою вимірювання рівня сформованості вмінь:

- а) робити висновки на основі змісту аудіотексту, розуміючи імпліцитну інформацію;
- б) прогнозувати на смисловому рівні, розуміючи імпліцитну інформацію аудіотексту;
- в) оцінювати зміст аудіотексту, розуміючи імпліцитну інформацію.

5. Текстовий матеріал для тестового контролю аудитивних умінь студентів відбирається згідно з уточненими в нашому дослідженні критеріями:

- а) відповідності аудіотекстів структурно-типологічним текстоутворюючим ознакам, зокрема, когерентності, інформативності, композиційно-логічній завершеності;
- б) відповідності аудіотекстів ситуаціям і темам професійної сфери усної форми спілкування фахівців певного профілю;
- в) автентичності аудіотекстів;
- г) комунікативної спрямованості аудіотекстів;
- д) доступності аудіотекстів за змістом, характером мовного матеріалу, темпом мовлення;
- е) новизни та пізнавальної цінності інформації аудіотекстів;
- ж) наявності зорових опор при пред'явленні аудіотекстів;
- з) посиленого для сприймання на слух обсягу аудіотекстів;
- и) обмеженості інформаційної насиченості аудіотекстів.

Такий відбір створює необхідні передумови для успішності цього контролю.

6. Фонд ТЗ з аудіювання є однією з частин розробленої в нашому дослідженні методики організації тестового контролю аудитивних умінь студентів II курсу немовних спеціальностей. Створення фонду ТЗ за принципами системності, етапізації, врахування положень, які визначають теоретичні передумови тестового контролю аудитивних умінь досліджуваного контингенту студентів обумовлює те, що розробка ТЗ з аудіювання здійснюється на науковій основі. Процес створення фонду ТЗ як системи за визначеними нами етапами, в загальному контексті узгодженості змісту цих етапів та змісту сформульованих у нашому дослідженні наукових положень, дозволяє розробити завдання, які

вимірюють дійсний рівень сформованості аудитивних умінь студентів. Отже етапи створення фонду передбачають:

а) класифікацію ТЗ згідно з класифікацією об'єктів тестування;

б) добір прийомів тестування для реалізації ТЗ з урахуванням комунікативної спрямованості тестового контролю аудитивних умінь, достатнього рівня психічного розвитку студентів-другокурсників для виконання різноманітних ТЗ з аудіювання;

в) розробку ТЗ відповідно до визначених у сучасній методиці вимог й процедури, з урахуванням психологічних особливостей студентів II курсу немовних спеціальностей, що можуть впливати на успішність виконання ними тесту з аудіювання, та на базі текстового матеріалу, відібраного за уточненими нами критеріями;

г) випробування ТЗ на придатність на досліджуваному контингенті студентів з метою удосконалення цих завдань.

Розроблена структура фонду ТЗ відображає виявлену та уточнену в нашій роботі відповідність певних прийомів тестування визначеним об'єктам тестування. Така відповідність є базою для розробки комунікативно спрямованих ТЗ з аудіювання.

7. Методика успішно реалізується за умови наявності придатного тесту з аудіювання. Дотримання визначеної в сучасній методиці процедури розробки тесту (проекування тесту, розробка матриці тесту, операціоналізація цієї матриці, пілотування тесту) надає можливість одержати придатний тест. У нашому дослідженні розробка придатного тесту виконувалася на прикладі тесту з аудіювання за темою "Computer system: hardware configuration". Придатність цього тесту значною мірою визначається інтегративним характером, комунікативною спрямованістю ТЗ створеного фонду, їх здатністю вимірювати дійсний рівень сформованості аудитивних умінь досліджуваного контингенту студентів, саме той, який вони можуть продемонструвати в реальних ситуаціях іншомовного професійного спілкування. Розроблений тест дозволяє моделювати ситуації реального спілкування і спонукати тестованого до тієї мовленнєвої поведінки, яка забезпечує його відповідь.

8. Складовою частиною розробленої методики є модель функціонування тестового контролю аудитивних умінь у практиці навчання аудіювання студентів-другокурсників немовних спеціальностей. Ця модель, розроблена нами на основі циклічно-тематичного принципу та з урахуванням принципу рівності смислового сприймання мовленнєвого повідомлення, підпорядкована необхідності сприяти здійсненню оптимального контролю на даному етапі навчання.

9. Встановлення ефективності запропонованої в нашому дослідженні методики проводиться через перевірку придатності складеного тесту, яка, в

свою чергу, здійснюється шляхом пілотування. Пілотування тесту з аудіювання дає змогу уточнити його конструктну валідність та надійність, а також загальні тенденції успішності виконання тесту тестованими. Воно показало, що, по-перше, тест характеризується конструктивною валідністю, оскільки забезпечує вищі результати в групі сильніших тестованих і нижчі результати в групі слабших тестованих; по-друге, тест є надійним, оскільки значення коефіцієнта внутрішньої сталості тесту з аудіювання знаходиться в межах 0,6 – 0,8. В результаті коригування пілотного тесту з метою досягнення максимального значення надійності для нестандартизованого тесту з аудіювання одержаний остаточний його варіант, який є придатним, а відтак здатним забезпечити викладача достовірною інформацією про рівень навчальних досягнень студентів в оволодінні аудіюванням протягом тематичного циклу.

10. Розроблена методика організації тестового контролю аудитивних умінь студентів II курсу немовних спеціальностей забезпечує функціонування ефективного зворотного зв'язку в процесі навчання аудіювання, тобто забезпечує одержання достовірної інформації для управління цим процесом. Застосування цієї методики сприяє оптимальній організації процесу навчання аудіювання англійською мовою студентів II курсу немовних факультетів ВПНЗ.

11. Сформульовані нами методичні рекомендації є практичним посібником щодо організації та проведення тестового контролю аудитивних умінь на II курсі немовних факультетів ВПНЗ. Їх застосування в практичній роботі дасть можливість викладачам ефективно і результативно здійснювати такий контроль.

12. Теоретичні і практичні результати роботи можуть застосовуватися у дослідженнях, присвячених проблемам тестового контролю рівня сформованості навичок і вмінь мовлення.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ

Основні положення дисертації висвітлено в таких публікаціях:

1. Врахування психологічних особливостей студентів при організації тестового контролю у навчанні аудіювання на немовних факультетах вищого навчального закладу // Проблеми сучасної методики навчання іноземних мов: Вісник Київського державного лінгвістичного університету. Дослідження молодих вчених. Серія “Педагогіка та психологія”. (Методика навчання іноземних мов). – К.: КДЛУ, 1998. – Вип. 1. – С. 11 – 16.

2. Аудитивні вміння студентів немовних спеціальностей вищого навчального закладу як об'єкти тестового контролю // Проблеми сучасної методики навчання іноземних мов: Вісник Київського державного лінгвістичного університету. Дослідження молодих вчених. Серія “Педагогіка та

психологія”. (Методика навчання іноземних мов). – К.: КДЛУ, 1998. – Вип. 1. – С. 175 – 180.

3. Тестування умінь аудіювання у вищому немовному закладі // Іноземні мови. – 1999. – № 4. – С. 49 – 59.

4. Визначення якісних характеристик тесту з аудіювання, призначеного для контролю у навчанні іноземної мови // Теоретичні питання освіти та виховання: Зб. наук. пр. – К.: Видавничий центр КДЛУ, 2000. – Вип. 7. – С. 4 – 7.

5. Тестові завдання для контролю рівня сформованості аудитивних умінь студентів-другокурсників немовних спеціальностей // Іноземні мови. – 2000. – № 2. – С. 37 – 40.

6. Комплекс тестових завдань для контролю аудіювання студентів немовних спеціальностей // Вісник Київського державного лінгвістичного університету. Серія “Педагогіка та психологія”. – К.: Видавничий центр КДЛУ, 2000. – Вип. 2. – С. 153 – 156.

7. До проблеми відбору аудіотекстів при організації тестового контролю аудіювання на немовних факультетах вищого навчального закладу // Науково-методичні матеріали 4-ї міжнародної конференції “Стратегії та методики навчання мов для спеціальних цілей”. – К.: Інститут міжнародних відносин. – 1999. – С. 105 – 106.

АНОТАЦІЯ

Кміть О.В. Тестовий контроль аудитивних умінь студентів немовних факультетів вищого педагогічного навчального закладу (II курс, англійська мова). – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика навчання: германські мови. – Київський державний лінгвістичний університет, Київ, 2000.

Дисертацію присвячено вирішенню проблеми організації тестового контролю аудитивних умінь студентів II курсу немовних факультетів вищого педагогічного навчального закладу з позицій інтеракціонального підходу. У роботі теоретично обґрунтовується застосування тестового контролю як засобу управління процесом навчання аудіювання.

Визначені особливості тестового контролю аудитивних умінь, класифіковані аудитивні вміння як об’єкти тестування на основі рівневого підходу до природи розуміння аудіотексту та конкретизовані критерії відбору аудіотекстів для тестового контролю. Розроблена методика організації тестового контролю аудитивних умінь, яка дозволяє успішно здійснити його проведення і сприяє забезпеченню ефективного управління процесом навчання аудіювання.

Науково обґрунтована розробка комунікативно спрямованих тестових завдань, створено їх фонд, складено придатний тест для поточного і тематичного контролю рівня навчальних досягнень студентів в оволодінні аудіюванням, розроблено технологію реалізації тестового контролю аудитивних умінь студентів.

Розроблені методичні рекомендації щодо проведення тестового контролю аудитивних умінь дадуть змогу ефективно його здійснювати.

Ключові слова: тестовий контроль, тестування, аудіювання, аудитивні вміння, аудіотекст, фонд тестових завдань, придатний тест, прийом тестування, об'єкт тестування.

АННОТАЦІЯ

Кмить Е.В. Тестовый контроль аудитивных умений студентов неязыковых факультетов высшего педагогического учебного заведения (II курс, английский язык). – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.02 – теория и методика обучения: германские языки. – Киевский государственный лингвистический университет, Киев, 2000.

Диссертация посвящена решению проблемы организации тестового контроля аудитивных умений студентов II курса неязыковых факультетов высшего педагогического учебного заведения с позиций интеракционного подхода. В работе теоретически обосновывается применение тестового контроля как средства управления процессом обучения аудирования.

В диссертации приведен краткий анализ исследований отечественных и зарубежных ученых, посвященных проблеме тестового контроля навыков и умений аудирования, определены его особенности при контроле аудитивных умений студентов-второкурсников неязыковых специальностей высших педагогических учебных заведений. Выявлено значение тестовой формы контроля для обеспечения эффективного управления процессом обучения иностранному языку, а также установлены психологические особенности студентов-второкурсников, которые могут влиять на успешное выполнение теста по аудированию. В работе определены объекты тестирования на основе уровневого подхода к природе понимания аудиотекста, а также критерии отбора текстового материала для тестового контроля. Разработанная методика организации тестового контроля аудитивных умений студентов включает этапы создания фонда тестовых заданий, разработку теста и модели проведения тестового контроля.

Создание фонда тестовых заданий предусмотрено проводить в соответствии с принципами системности, этапизации, учета положений, которые определяют

теоретические предпосылки тестового контроля аудитивных умений исследуемого контингента студентов, что позволяет разработать коммуникативно-направленные тестовые задания на научной основе. Разработанная структура фонда тестовых заданий отображает уточненное в диссертации соответствие определенных приемов тестирования конкретным объектам тестирования и является методической основой для разработки тестовых заданий, которые измеряют действительный уровень сформированности аудитивных умений студентов.

В исследовании подчеркивается, что предложенная методика успешно реализуется при наличии пригодного теста. Соблюдение существующей в современной методике процедуры разработки теста по иностранному языку (проектирование теста, разработка матрицы теста, операционализация матрицы, пилотирование теста) дает возможность разработать пригодный тест по аудированию. Пригодность теста, разработанного в работе, в большой мере определяется интегративным характером, коммуникативной направленностью заданий созданного фонда.

Разработка в диссертации модели функционирования тестового контроля аудитивных умений проведена на основе циклически-тематического принципа и с учетом принципа уровневости смыслового восприятия речевого сообщения. Она подчинена необходимости способствовать осуществлению оптимального контроля на данном этапе обучения.

Эффективность предложенной методики была определена путем проверки пригодности разработанного теста. Испытание теста по аудированию показало, что тест характеризуется конструктивной валидностью и является надежным. Проведенные расчеты моды и медианы позволили уточнить общие тенденции успешного выполнения тестового задания. Результаты испытания показали, что тест является пригодным и способен обеспечить преподавателя достоверной информацией об уровне учебных достижений студентов в овладении аудированием, что свидетельствует об эффективности предложенной методики.

В работе приведены методические рекомендации по проведению тестового контроля аудитивных умений на II курсе неязыковых факультетов. В них предложены организационные процедуры, которые должны обеспечить успешное проведение тестового контроля в ходе учебного процесса.

Применение методических рекомендаций, сформулированных в диссертации, даст возможность преподавателям успешно и результативно осуществлять тестовый контроль аудитивных умений студентов на II курсе неязыковых факультетов вуза.

В работе приведены образцы тестовых заданий, фонд тестовых заданий и окончательный вариант теста по аудированию по теме «Computer system: hardware configuration».

Применение в практической работе результатов исследования будет способствовать оптимальной организации процесса обучения аудированию на английском языке студентов неязыковых факультетов высших педагогических учебных заведений.

Ключевые слова: тестовый контроль, тестирование, аудирование, аудитивные умения, аудиотекст, фонд тестовых заданий, пригодный тест, прием тестирования, объект тестирования.

RESUME

Kmit O.V. Testing Listening Comprehension during the 2nd year of a Pedagogical University, Non-Language Faculties. – Manuscript.

Thesis for a candidate degree by speciality 13.00.02 – Theory and Methodology of Teaching: German Languages. – Kyiv State Linguistic University, Kyiv, 2000.

The dissertation deals with the problem concerning testing listening comprehension skills during the second year of a Pedagogical University at Non-Language Faculties according to an interactional approach. Testing listening is regarded as a means of management in the process of study. The peculiarities of testing listening are determined, the listening skills as testing targets are classified on the basis of a level approach to text comprehension, the criteria of audiotext selection for testing are concretized. The methods of testing listening are developed. They allow to realize successful testing and help to provide effective management of listening comprehension study process. As a result of research a construction of communicative test items is scientifically substantiated, a test item pool is created, a useful test aimed to measuring the level of students listening skills during a thematic cycle is constructed, the technology of testing during the process of study is developed.

The developed methodical recommendations in testing listening comprehension will provide its effective realization.

Key words: control in the form of tests, testing, listening comprehension, listening comprehension skills, an audiotext, a test item pool, a useful test, a testing technique, a testing target.

Підписано до друку 26.07.2000. Формат 60x90/16 Друк офсетний.
Папір типовий. Умовн. друк. арк.- 2.19 Обл.-вид.арк. 1.0
Тираж прим. 110 прим. Замовлення № 430

ПОД, 14000, м. Чернігів, вул. Урицького, 39, ДЦНТЕІ